

μυριούχους, ἧτις οὐδέποτε ἐλήσμωνήσε, πρέπει νὰ τὸ δολογησώμεν, ὅ,τι ὀφείλει εἰς τὴν φιλοξενίαν τῶν Μασσαλιωτῶν.

[Petit-Marseillais.]

**

ΑΔΑΜΑΝΤΩΡΥΧΕΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣ. ΑΦΡΙΚΗΣ

Ἐπ' ἐσχάτων ἐξεδόθη βιβλίον ἐπιγραφόμενον «Τέσσαρα ἔτη ἐν Ἀφρικῇ» (Vier Jahre in Afrika 1871-75), ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς διηγείται τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰ συμβάντα του ἐν τοῖς περιήτοις ἀδαμαντωρυχείοις τῆς μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς. Ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου ἐραυζόμεθα ἀποσπάσματα τινὰ περίεργα.

Σκοπὸς τῆς ὁδοιπορίας του ἦτο ἡ πολιχὴν Πηνὴλ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Βαάλ, ἔνθα πέρυσι μόλις εὐρέθησαν κατὰ πρῶτον ἀδάμαντες. Μετέβαινον δὲ ἐκ τῆς πόλεως Κάπ διὰ λεωφορείου, ἐν ᾧ ἐκάθητο συμπεπιεσμένοι δώδεκα ἄνθρωποι ἐπὶ δώδεκα ὄλας ἡμέρας.

Μετ' οὐ πολὺ ἔνδεκα λεύγας ἐκείθεν πρὸς τὸ μεσημβρινοδυτικὸν ἀνεκάλυψαν νέους τόπους ἀδαμαντοφόρους, πρὸς οὓς διευθύνθησαν οἱ τοὺς ἀδάμαντας ἀναζητοῦντες. Μεταξὺ δὲ τῶν τότε συνοικισθειῶν πόλεων μνείας ἀξία εἶνε ἡ Κιμβερλέη, ἧς οἱ κάτοικοι ἐν διαστήματι πέντε ἑβδομάδων συνεποσώθησαν ἀπὸ ἑκατὸν εἰς πεντακισχιλίους. Ἐνταῦθα ἠρουνήθησαν περὶ τὰ 700 φράγκα (elains), ἔχοντα ἕκαστον ἕκτασιν 30 ποδῶν τετραγωνικῶν καὶ τιμώμενα κατὰ τὸν πλοῦτον ὃν περιεῖχον 2,000 μέχρι 50,000 μάρκων, ἕκαστου μάρκου ἰσοδυναμοῦντος πρὸς φράγκον 4 καὶ 0,25. Οἱ λάκκοι δὲ οὗτοι πολλάκις εἶχον 200 ποδῶν βάθος, διότι καὶ εἰς τοιοῦτον βάθος ἀνευρίσκονται πολύτιμοι λίθοι. Ἦτο δὲ ἡ ἐργασία τὰ μάλιστα κοπιώδης.

«Εἰς τοὺς βαθεῖς καὶ ἀσκιάστους ἐκείνους λάκκους, λέγει ὁ συγγραφεὺς Ἐρνέστος Βέμπερ, ὁ ἥλιος καίει φοβερά· οὐδὲ ἔχνος αὐραὺς δροσερᾶς· νομίζεις ὅτι εἶσαι ἐν καιομένῃ καμίνῳ. Ἐν ᾧ δὲ ὁ ἐργάτης μεταχειρίζεται τὴν σακπᾶνν ἢ τὸ πτυάριον ὁ ἰδρὸς καταρρέει ποταμῶδον καθ' ὄλον του τὸ σῶμα. Πλὴν δὲ τοῦ κόπου τούτου προσθέσατε ὅτι ὁ ἐργάτης διαμένει ἐντὸς σκηνῶν στενῶν καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου προσβαλλομένων, ἐστερημένος πάσης οἰκιακῆς περιποιήσεως καὶ κάκιστα τρεφόμενος. Ἄλλ' ἡ ἐλπίς τοῦ κέρδους ἐνδυναμώνει τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ εὐρήματα τοῦ γείτονος τρέφουσι καὶ ἐνισχύουσι τὰς ἐλπίδας καὶ τὰ ἐνεύρα σας.»

Διάφορος δὲ εἶνε ὁ πλοῦτος τῶν λάκκων. Καί τινες μὲν ἦσαν τόσον παραγωγοί, ὥστε οἱ κτήτορες αὐτῶν ἐπλούτησαν μετ' ὀλίγας ἑβδομάδας, τινὲς δὲ τόσον ὀλίγους ἀδάμαντας παρήγον, ὥστε οἱ κτήτορες αὐτῶν μόλις ἐκέρδιζον τὸν ἐπιούσιον.

Ἀπὸ τοῦ 1874 μέχρι τοῦ 1875 ἐβελτιώθη ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων ἐν Κιμβερλέῃ. Ἐν

ᾧ πρότερον κατώκουον ἐν ἀμαξίοις, ἔπειτα ἔστησαν σκηνὰς καὶ βαθμηδὸν ὠκοδόμησαν καὶ οἰκίαν ξυλινὴν μετὰ κηπαρίου. Μετ' ὀλίγον προσετέθησαν καὶ ἄλλαι οἰκίαι κομισθεῖσαι ἔτοιμαί ἐξ Ἀμερικῆς καὶ Νορβηγίας, ὧν αἱ σανίδες ἦσαν ἠριθμημέναι, ὥστε εὐκόλως συνηρμίζοντο. Ἐτιμῶντο δὲ 50 μέχρι 500 λιρῶν στερλινῶν ἕκαστη κατὰ τὰς διαστάσεις αὐτῶν. Ἐκομισθησαν δὲ καὶ σιδηραὶ οἰκίαι ἐπικαλυπτόμεναι διὰ σανίδων. Τοσοῦτον δ' εὐωδούντο αἱ ἐργασίαι, ὥστε οἱ ἐργάται διὰ κοινοῦ ἐράνου συνέστησαν ἀναγνωστήριον περιέχον τὰ ἀριστα τῶν ἀγγλικῶν περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο ἐνίοτε χοροὶ καὶ ἔσπεριναί συναναστροφαί.

Ἄλλ' ἡ χαρίεσσα αὕτη εἰκὼν εἶχε καὶ τὰς σκιὰς τῆς. Ἦτο δύσκολον ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀδύνατον νὰ ἐργασθῆ τις μόνος ἐν τῷ λάκκῳ· ἔπρεπε νὰ ἔχη καὶ βοηθόν. Ὅθεν οἱ Κάφοροι οὓς παρελάμβανον ὡς βοηθοὺς ἔσπευδον νὰ φύγωσι τυχούσης εὐκαιρίας· ἐκ δὲ τῆς αἰφνιδίας φυγῆς τῶν ἐνόου παρευθὺς οἱ ἐργάται ὅτι οἱ φυγόντες εὗρον χονδρὸν τινὰ ἀδάμαντα. Ἐπειτα δὲ αἱ κλοπαὶ τρόπον τινὰ ἐνεθαρρύνοντο ὑπὸ τῶν κητόρων, οἵτινες εἶχον ἐπίτηδες πράκτορας ἵνα ἀγοράζωσι τοὺς κλοπιμαίους ἀδάμαντας. Εἰς τοὺς πράκτορας τούτους οἱ κύριοί των ἔδιδον λάκκους οὐδεμίαν μὲν ἔχοντας ἀξίαν, ἀλλὰ μόνον δίδοντας εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τοῦ μετέρχεσθαι τὸ ἐμπόριον τῶν ἀδαμάντων. Τὴν δ' ἐσπέραν μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐργασίας ἔφερον τοὺς κλοπιμαίους ἀδάμαντας εἰς τοὺς κυρίους των καὶ πάραυτα τοὺς ἐπώλουν. Εἰσπράττοντο δὲ καθ' ἑβδομάδα ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν κλοπιμαίων τούτων ἀδαμάντων δεκακισχιλίας λίραι στερλίνας (250,000 φράγκων). Ἄλλ' ἡ πληθὺς αὕτη τῶν ἀδαμάντων ἐξ ἀνάγκης ἔγεινεν αἰτία νὰ ὑποτιμηθῶσιν αἱ τιμαὶ αὐτῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ τοσοῦτον, ὥστε οἱ τοὺς ἀδάμαντας ἀναζητοῦντες καταλιπόντες τοὺς λάκκους τῶν ἐπορεύθησαν εἰς ἀνεύρεσιν χρυσορυχείων, τούτου δ' ἕνεκα καὶ αἱ οἰκίαι καὶ τὰ ἐπιπλάτων κτλ. ἀπόλεσαν τὴν ἀξίαν των διότι οὐδεὶς ἤθελε νὰ τὰγοράσῃ.

Κατὰ τοὺς εὐτυχεῖς χρόνους ἕκαστον ἀτύμπλον ἀποπλέον εἰς Ἀγγλίαν ἐκόμιζε 15—20 λίτρας ἀδαμάντων, ἕκαστου ἡμιχιλιογράμμου ἰσοδυναμοῦτος πρὸς 3,300 καράτια! Τότε δὲ πάντες ὁμοῦ οἱ λάκκοι παρῆγον κατὰ μῆνα 320,000 λιρ. στερλ., ὃ ἔστι 11,000 περίπου τὴν ἡμέραν (290,000 φρ.). Ἀλλὰ τῷ 1874 ἀδάμαξ ζωπρὸς τὸ χρῶμα καὶ διαυγῆς, καὶ τοὶ ὀλίγον ὑποκίτρινος, ἔλκων 80 καράτια, ἐπωλεῖτο μόλις 240 λιρ. στερλ. (6,000 φρ.), ἐν ᾧ πρὸ τεσσάρων ἐτῶν εὐκολώτατα εὐρίσκεν ἀγοραστὰς πρὸς 3,000 λίρας (75,000 φρ.)

**

Αἱ πλείσται τῶν ἀνακαλύψεων καὶ ἐφευρέσεων ὀρεῖλλονται εἰς ὄλωσιν τυχαῖα περιστατικά.